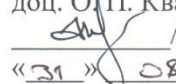
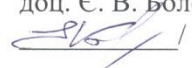

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету
проф. Є. В. Мироненко /

« 31 » 08 2021 р.

Гарант освітньої програми:
доц. О. П. Кваша /

« 31 » 08 2021 р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та
СПН
Протокол №1 від 31.08.2021 р.

В. о. завідувача кафедри
доц. Є. В. Болотіна /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»**

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 «Політологія»
назва освітньої програми	«Політологія»
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Розробник: Шимко О. В., канд. іст. наук

Краматорськ, 2021

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»	
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) «Політологія»	За вибором		
4					
Загальна кількість годин					
120					
Модулів – 1		Професійна кваліфікація: бакалавр політології	Рік підготовки		
Змістових модулів –1			3		
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)			Семестр		
			5		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 3 самостійної роботи студента 5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)		30	
				Практичні/Лабораторні	
				15	/
				Самостійна робота	
				75	
				Вид контролю	
залік					

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 45/75

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Релігієзнавство – це комплексна і відносно самостійна галузь знань, що складалася, починаючи з ХІХ ст. на межі філософії, соціології, історії, психології, антропології, етнології, археології, географії та інших наук. Релігієзнавство, як гуманітарна наука, вивчає закономірності виникнення, розвитку та функціонування релігії, її склад та компоненти, місце в історії людства, взаємозв'язок та взаємодію різних релігій і галузей культури.

Акцентуючи увагу на світоглядних аспектах про людину, суспільство, світ, надприродне, релігієзнавство одночасно спирається й на досягнення сучасної науково-технічної думки. Викладання та засвоєння релігієзнавства є великим внеском у гуманітаризацію освіти. Вивчення курсу релігієзнавства сприяє оволодінню досягненнями світової та української культури, дає студентам всебічні знання про релігію і церкву, богослов'я і віруючих, процеси сакралізації й секуляризації у світі й в українському суспільстві, допомагає самовизначитись у світоглядних проблемах, формує духовні інтереси та ціннісну орієнтацію.

Курс релігієзнавства також має важливе значення для національнодуховного виховання студентів, вироблення у них навиків самостійного аналізу міжконфесійних взаємин, формування почуття толерантності, а також відповідальності за дотримання конституційних положень про свободу совісті в Україні. Як особлива складова системи духовної діяльності релігія відіграє важливу роль у процесі професійної підготовки студентів, які готуються до наукової діяльності в галузі фундаментальних сучасних науково-технічних досліджень чи впроваджуватимуть ці дослідження в своїй майбутній професійній діяльності.

2.2 Мета дисципліни:

Підвищення духовного і культурного рівня студентів шляхом ознайомлення їх з «позачасовими цінностями» трьох світових релігій, таких як буддизм, християнство, іслам. Залучення студентів до пошуку оптимальних шляхів зняття релігійних суперечностей, ефективних способів вирішення містичних та етнорелігійних конфліктів, збереження духовної стабільності. Сприяння формуванню у студентів навиків ведення політичних дискусій, розвитку уміння бути толерантними до різних точок зору в умовах духовного плюралізму, вести пошук компромісів і таке інше. Сприяння підвищенню духовної культури студентської молоді.

2.3 Завдання дисципліни:

1) знати загальну характеристику світових релігій, ідейні і соціальні основи їхнього існування;

2) принципи обґрунтування буття Бога;

3) основні сюжети Старого і Нового Завітів, Корана й інших релігійних джерел.

4) розрізняти різні релігії за особливостями їх віровчення та культу;

5) самостійно та свідомо обирати духовні цінності;

6) вести світоглядний діалог, слухати та розуміти людей з інакшими духовними переконаннями.

2.4 Міждисциплінарні зв'язки. Базою для вивчення дисципліни є попереднє вивчення таких дисциплін, як: «Всесвітня історія», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Історія України та української культури», «Філософія».

2.5 Мова викладання: українська

2.6 Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять: загальний обсяг становить 120 годин / 4 кредити, в т.ч. денна форма навчання: лекції – 30 годин, практичні (семінарські) – 15 годин, самостійна робота студентів 75 годин; заочна форма: лекції – 4 години, самостійна робота – 116 годин.

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Релігієзнавство» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- знання предметної області та професійної діяльності (ЗК 01);

- здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології (ЗК 07);

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК 01);

- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки (СК 02);

- здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців (СК 09).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності (РН 01);

- розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери релігієзнавства, знати його цінності та досягнення (РН 07);

- вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (РН 08);

- вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки (РН 09);

- презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань (РН 16).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Релігієзнавство», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформувати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний

продемонструвати знання і розуміння основних етапів становлення і розвитку релігієзнавства, розуміння специфіки цієї науки в її визначальних рисах; усвідомлення особливості структурної кореляції між історією України, національним менталітетом і релігійністю населення;

розуміти місце вітчизняної релігійної традиції у світовій традиції;

мати уявлення про еволюцію основних релігійних ідей та проблем, орієнтацію в напрямках і тенденціях сучасного релігійного дискурсу, їх зв'язку з попередньою інтелектуальною історією;

продемонструвати знання і розуміння основних процесів релігійної сфери: розвиток релігійного потенціалу суспільства, формування системи толерантних релігійних відносин, розвиток релігійного партнерства, набуття навичок у галузі забезпечення ефективного використання ресурсів й моніторингу релігійних відносин.

в афективній сфері:

здобувач здатний

критично осмислювати лекційний та поза лекційний навчальний матеріал;

використовувати набуті знання при веденні дискусій з актуальних проблем специфіки релігієзнавства в його визначальних рисах;

демонструвати знання спеціалізованої літератури із релігієзнавчих досліджень, аналізувати науково-історичну та релігієзнавчу літературу (як тексти першоджерел так й критичні дослідження), визначати їх місце і роль в історії українського та світового релігієзнавства;

аналізувати основні етапи розвитку релігієзнавства;

орієнтуватися у сучасних наукових концепціях, в межах яких здійснюється його вивчення, ключові історичні події та постаті, які визначали розвиток релігієзнавства;

оцінити сучасний стан релігійних відносин на конкретних прикладах та дискутувати у професійному середовищі;

співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань;

ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

у психомоторній сфері:

здобувач здатний

самостійно бачити, виявляти та аналізувати феномен релігієзнавства у

широкому контексті культури та науки;

слідувати методичним підходам до розрахунку релігійного потенціалу суспільства, проводити аналіз релігійних відносин, робити висновки на основі проведеного аналізу у сфері релігії;

брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості;

презентувати результати проведених релігієзнавчих досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів, мати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу;

здійснювати аналіз та інтерпретацію гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, структура курсу релігієзнавство.

Релігієзнавство як наука про релігію. Характеристика предмета релігієзнавства, складові елементи, функції як науки, різні підходи.

Філософські проблеми вивчення релігії. Соціологічний аналіз релігії. Психологія і релігія. Культура і релігія. Основні релігієзнавчі концепції та їхня загальна характеристика. Актуальність вивчення релігійних доктрин. Визначення релігії. Основні концепції сутності релігії. Релігія як сфера духовного життя, її елементи і структура. Поняття «витоки релігії». Соціальні, гносеологічні, психологічні витоки, особливості їх проявлення в різних регіонах і країнах, на різних етапах історії.

Функції релігії. Вплив релігії на економічні, політичні, правові, державні відносини.

Тема 2. Родоплемінні релігії.

Походження релігії. Теорія походження релігії. Первісні вірування /фетишизм, тотемізм, магія, анімізм і ін. Поняття дозволів та заборон у первісному суспільстві. Табу та його розвиток. Еволюція релігії. Зміна значення і функцій релігії в процесі сакралізації та секуляризації. Квазірелігійні явища. Відгомін первісних релігій у сучасних національних, монотеїстичних та світових релігіях. Дослідження вчених у галузі первісних вірувань.

Тема 3. Релігії Стародавнього Єгипту.

Поява людей у долині ріки Нил, їхні заняття та перші духовні практики. Передумови появи національної релігії. Основні культу: культ імператора, культ мертвих та інші культу єгиптян по їх ознакам. Анімістичні уявлення, політеїстичний характер вірувань. Вплив релігії на політико-державну стратегію та

соціально-економічний розвиток Єгипту. Обоженнювання фараона, розвинена культова система, систематизація обрядів поховання у залежності від рангу особи. Будівництво пірамід – Джосера, Хеопса та інших, їх значення та наслідки, сьогоденний стан.

Прошарок жерців, їх вплив на різні боки життя суспільства та держави. Обряди давніх єгиптян, жертвопринесення. Формування особливого менталітету.

Тема 4. Індуїзм.

Ведична традиція, Рігведа як священна книга ведичної релігії. Політеїстичний характер індуїзму – Індра, Сурая, Агні та інші боги. Боги асури та деви, їх відмінності та спільні риси. Характеристика брахманського періоду. Збірник гімнів – Упанішади. Два основні напрямки – вішнуїзм та шиваїзм. Тримурті богів – Вішну, Шива та Брахма. Вчення про переселення душ – сансара. Комплекс спеціальних вправ – йога. Карма у широкому та вузькому сенсі. Концепція перевтілення та переселення людських душ. Соціально-економічний лад: поділ населення на касты та варни, обмеження і привілеї. Мирське та духовне життя людей. Політеїзм індуїзму – прояв та історія.

Обрядові норми. Великі і малі свята, звичаї, пов'язані зі святами. Особливості храмового будівництва, традиції, пов'язані з відвідуванням храмів. Індуїзм у сучасному світі.

Тема 5. Конфуціанство.

Особистість, життя та діяльність Конфуція як засновника нової релігії та філософської течії. Священні книги. Ідеальна людина за Конфуцієм, поняття благородства та гідної поведінки. Соціальний та політичний ідеал, їх спільні риси та відмінності. Конфуціанська система освіти. Культ Конфуція у сучасному Китаї. Золоте правило моралі. Офіційна ідеологічна доктрина. Культ поваги та шанування старших. Культ сім'ї і клану. Почитання Неба, етимологія слова «Піднебесна». Обряди та звичаї конфуціанства. Сучасний стан релігії.

Тема 6. Релігії Стародавньої Греції та Риму.

Догомерівський період релігії давніх греків. Первісні вірування. Культ землі та неба. Політеїзм греків, опис діянь основних богів – Хаос, Гея, Тартар, Ерос, Ефір, Уран, Небо. Антропоморфізм давньогрецьких богів. Класичний період – поява богів-олімпійців. Характеристика Зевса, Гери, Аполлона, Афродіти, Артемідди, Афіни. Субординація та порядок на Олімпі. Мойри – богині долі. Давньогрецькі міфи – міф про Прометея, Геракла, Тантала, Сизіфа тощо. Міфологія як основа літератури та мистецтва. Віщування та храмове будівництво. Специфічні культури – Аполлона, Діоніса.

Культ полісних богів Давнього Риму. Запозичення релігії у Давній Греції. Ототожнення функцій грецьких і римських богів. Головні та другорядні боги, Янус, Юпітер. Поповнення пантеону іноземними божествами. Практичність римської релігії. Вакханалії: від появи до заборони. Храмове будівництво, поява професійного жрецтва. Помираючі та воскресаючі божества, спільність з іншими

релігіями того часу. Обряди та звичаї, свята. Криза давньоримської релігії, передумови появи християнства.

Тема 7. Іудаїзм.

Історія виникнення релігії. Бог-Яхве. Прабатько Авраам. Рання релігія ізраїльтян, занепад держави після смерті царя Соломона. Поява пророцтва як релігійної професії. Діяння пророків, зокрема Іллі. Формування іудаїзму. Канонічні документи – Священне Письмо (Танака) і Священне Предання (Талмуд). Фіксація усієї культової діяльності навколо бога Єгова. Храм Яхве. Заповіт Мойсея. Жорстокість бога. Формування етнічної замкненості євреїв. Вирішення головних смисложиттєвих проблем. Ідея богообраності та історичної винятковості єврейського народу. Космологічна міфологія. Орієнтованість соціально-економічного та повсякденного життя на релігійні норми. Право та іудаїзм.

Релігійні свята: шабат (субота), Йом-Кіпур (день всепрощення), песах (паска), суккот і шнуот. Вплив синагоги та рабинів. Кашрут – система культових дозволів та заборон. Чисті та нечисті продукти. Іудейські обряди та культові дії. Сучасне положення іудаїзму у світі.

Тема 8. Релігії давніх слов'ян.

Антропоморфічний анімізм давніх слов'ян. Літописи про слов'янські вірування. Близькість людини та природи. Поклоніння силам природи, тваринам, рослинам та деревам. Культ мерців. Казки та народна творчість як вираз світогляду. Землеробський характер дохристиянської релігії. Культ Деметри, Діоніса, Осіріса. Шанування землі, землеробські культури. Ідолопоклонство. Почитання Перуна, Дажбога, Велеса, Сварога, Стрибога. Культ міських богів. Спорудження капищ та святилищ. Роль релігії у формуванні світогляду. Жіноча богиня Лада. Культ міських богів, характеристика політеїзму. Релігійний календар. Низка божеств нижчого рангу. Священні дерева та птахи. Ппорівняння культу природи та культу роду. Професійні служителі культу – волхви. Передумови створення підґрунтя прийняття християнства.

Тема 9. Буддизм.

Умови виникнення й еволюції, ідейні передумови буддизму. Сиддхартх Гаутама, його біографія, історичність особи, сучасне ставлення. Особливості віровчення, культу організації. Тріпітака. Чотири шляхетні істини. Доктрина анатмавади (не-душі) та мінливість всесвіту. Поняття дгарми. Укладення Палійського канону.

Основні напрямки буддизму: хінаяна, махаяна, ваджраяна, ламаїзм. Дзен-буддизм. Буддизм у сучасному світі. Буддизм в Україні.

Тема 10. Християнство.

Соціально-історичні умови виникнення та ідейні витoki християнства.

Християнство як логічне продовження іудаїзму. Старий Завіт, його основні сюжети, духовність. Історичне значення іудаїзму. Особистість Ісуса Христа і його вчення.

Еволюція первісного християнства. Становлення віровчення. Біблія, Апологетика. Климент Олександрійський, Ориген, Тертулліан, Ф, Аквінський. Патристика. Василь Великий, Григорій Богослов, Августин, Іоанн Дамаський. Формування культу і церковної організації. Перетворення християнства в державну релігію Римської імперії. Утворення християнських церков. Древні східні церкви. Формування основних напрямків християнства.

Тема 11. Напрямки християнства: православ'я та католицизм

Загальні історичні умови формування й еволюції, особливості віровчення, культу, організації. Прийняття християнства на Русі. Патріаршество Лов Гермоген, Никон. Період синодального керування. Церковні реформи Петра I. Відновлення патріаршества. Тихон. Культ святих. Свята й обряди православної церкви. Взаємовідносини церкви із наукою та культурою. Церква і Держава. Стан сучасного світового православ'я.

Загальні історичні умови формування й еволюції, особливості віровчення, культу, організації католицизму. Походження, сутність та межі розповсюдження. Особливості віровчення, культу, організації. Папство. Ватикан. Католицькі ордени. Уніатська церква.

Соціальна доктрина католицизму. Католицизм і духовна культура. «Східна політика» Ватикану. Католицизм в Україні. Сучасні проблеми та виклики католицизму.

Тема 12. Протестантизм.

Умови формування й еволюція протестантизму. Особливості віровчення, культу, організації. Основні напрямки: лютеранство, кальвінізм, англіканство, ранній протестантизм. Причини виникнення протестантизму та його вплив на соціально-економічне та політичне становище Західної Європи. Культурний внесок протестантизму.

Соціальні і політичні позиції протестантських організацій. Протестантизм в Україні.

Сектантство. Святі і обряди протестантських церков.

Тема 13. Іслам.

Суспільно-історичні умови виникнення й ідейні передумови ісламу. Мухаммед як засновник ісламу, його біографія, історичність особи, ставлення до нього у сучасному світі. Принципи ісламу й особливості культу. Коран. Суна. Шаріат. Тотожність і розходження текстів Корана та Біблії.

Основні напрямки в ісламі: сунізм і шиїзм. Модернізм і фундаменталізм в ісламі. Іслам і культура ХХ століття. Зміст концепції і політики панісламізму, «ісламського націоналізму», «ісламської економіки», «ісламської демократії». Зв'язок ісламу з націоналізмом, економікою і політикою.

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна/заочна)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Релігієзнавство						
1	Предмет, структура курсу «Релігієзнавство».	7/11	2/1			5/10
2	Родоплемінні релігії.	9/10	2	2		5/10
3	Релігії Стародавнього Єгипту.	9/10	2	2		5/10
4	Індуїзм.	8/10	2			6/10
5	Конфуціанство.	8/5	2			6/5
6	Релігії Стародавньої Греції та Риму.	10/6	2	2		6/6
7	Іудаїзм.	8/5	2			6/5
8	Релігії давніх слов'ян.	8/10	2			6/10
9	Буддизм	12/11	4/1	2		6/10
10	Християнство.	8/11	2/1			6/10
11	Напрямки християнства: православ'я та католицизм.	10/10	2	2		6/10
12	Протестантизм.	12/10	4	2		6/10
13.	Іслам	11/11	2/1	3		6/10
Усього годин		120	30/4	15		75/116

4.2 Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1.	Родоплемінні релігії.
2.	Релігії Стародавнього Єгипту.
3.	Релігії Стародавньої Греції та Риму.
4.	Буддизм
5.	Напрямки християнства: православ'я та католицизм.
6.	Протестантизм.
7.	Іслам.

4.3 Перелік індивідуальних завдань

Головною метою індивідуальних завдань є самостійне опрацювання здобувачами додаткового матеріалу, формування власного світогляду щодо процесів та явищ, та контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій

тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується здобувачем поза аудиторними годинами.

Здобувач вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок комп'ютерного набору з дотриманням усіх необхідних формальних вимог до письмових наукових робіт.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Релігія як сфера духовного життя, її елементи і структура .
2. Первісні вірування (фетишизм, тотемізм, магія, анімізм).
3. Ранні національні релігії і їхні особливості.
4. Пізні національні релігії і їхні особливості.
5. Гносеологічні і соціальні основи іудаїзму.
6. Основні сюжети Старого Завіту.
7. Суспільно-історичні умови виникнення й ідейні основи християнства.
8. Особистість Ісуса Христа та його вчення.
9. Основні сюжети Нового Завіту. Діяння Апостолів.
10. Особливості церковної організації і віровчення православ'я.
11. Християнські монастирі.
12. Свята й обряди православної церкви.
13. Особливості віровчення і церковної організації католицизму.
14. Соціальна доктрина католицизму.
15. Соціально-політичні позиції протестантських організацій
16. Християнське сектантство і його основні організації.
17. Мухаммед як засновник ісламського віровчення.
18. Принципи ісламу й особливості культу.
19. Основні напрямки в Ісламі: сунізм і шиїзм.
20. Буддизм: умови виникнення й еволюції.
21. Основні принципи і правила буддизму. Закон карми.
22. Міжнародні релігійні організації.

4.4 Самостійна робота

Під час самостійної роботи здобувачі опрацьовують матеріал аудиторних занять курсу, і питання винесенні на самостійне вивчення. Розподіл часу самостійної роботи виконується згідно плану навчального процесу та робочого плану дисципліни. Під час самостійної роботи здобувачі звертаються до літератури теоретичного курсу та допоміжної методичної літератури в разі необхідності.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, реферати, презентації, виступ на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульною контрольною роботою та екзаменом.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульної контрольної роботи.

Питання для самоконтролю

1. Предмет, структура і значення курсу релігієзнавства.
2. Релігієзнавство - наука про релігію. Основні релігієзнавчі концепції та їхня характеристика.
3. Релігія як сфера духовного життя, її елементи і структура .
4. Еволюція релігії і її вплив на економічні, політичні, правові, державні й інші відносини.
5. Первісні вірування (фетишизм, тотемізм, магія, анімізм).
6. Ранні національні релігії і їхні особливості.
7. Пізні національні релігії і їхні особливості.
8. Особливості міфологічного мислення, їх відміни від релігії.
9. Перші містері альні культури та їх значення формування релігійного світогляду.
10. Гносеологічні і соціальні основи іудаїзму.
11. Основні сюжети Старого Завіту.
12. Проблема боголюдини в іудаїзмі.
13. Заповіді, постанови і заборони Старого Завіту.
14. Суспільно-історичні умови виникнення й ідейні основи християнства.
15. Особистість Ісуса Христа та його вчення.
16. Основні сюжети Нового Завіту. Діяння Апостолів.
17. Формування культу і церковних організацій християнства.
18. Причини поділу християнства.
19. Особливості церковної організації і віровчення православ'я.
20. Християнські монастирі.
21. Свята й обряди православної церкви.
22. Особливості віровчення і церковної організації католицизму.
23. Соціальна доктрина католицизму.

24. Католицизм і православ'я в Україні.
25. Соціально-політичні позиції протестантських організацій
26. Християнське сектантство і його основні організації.
27. Суспільно-історичні умови виникнення ісламу.
28. Мухамед як засновник ісламського віровчення.
29. Принципи ісламу й особливості культу.
30. Тотожність і розходження текстів Корана і Біблії.
31. Основні напрямки в Ісламі: сунізм і шиїзм.
32. Буддизм: умови виникнення й еволюції.
33. Основні принципи і правила буддизму. Закон карми.
34. Місце і роль світових релігій у культурі ХХ століття.
35. Посилення соціально-політичної активності релігійних організацій.
36. Синкретичні релігійні рухи.
37. Міжнародні релігійні організації.
38. Боротьба за мир, глобальні проблеми людства і релігія.
39. Сучасні нетрадиційні культу.
40. Конституційні гарантії і правове регулювання свободи совісті в Україні.

4.5. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи та підходи до навчання:

Студентоцентроване навчання – розширення автономії здобувача, здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що передбачає нові підходи до навчання з метою розвитку особистості здобувача з урахуванням його ціннісних орієнтацій.

Репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмінь у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо).

Комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв'язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі.

Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анотування, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей.

Евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати

мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках.

Методи стимулювання й мотивації навчальної роботи – здобувачі приймають участь у моделюванні ролевих ситуацій, створенні ситуацій успіху в навчальній роботі, пред'явленні вимог і методів заохочення.

Метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам'ятовування.

Метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв'язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі роботи освітньої платформи дистанційного навчання Moodle DDMA.

Методи організації й здійснення навчальної та наукової діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи:

- словесні методи – у вигляді бесіди, інструктажу, лекційного матеріалу, методичних вказівок, співбесід;

- наочні методи, відео методи тощо – проведення лекційних та практичних занять за допомогою презентацій, ілюстрацій, демонстраційного матеріалу, тобто отримання знань завдяки наочному спостереженню;

- практичні методи – за допомогою вправ, практичних прикладів, аналізу статистичних даних, тренувань, тренінгів здобувачі одержують знання та уміння, виконуючі ці практичні дії;

- наукова робота здобувача – наукові дослідження та опрацювання наукової інформації.

Активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, ділові ігри, діалог.

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується заліком, формується з оцінки за поточну успішність. Якщо студента не влаштовує підсумкова оцінка, він може підвищити її на заліку.

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;
- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті

оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів ВО з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D		
55–64	E	задовільно	незараховано з можливістю повторного складання
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	- фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; - оцінювання активності участі у дискусіях
Індивідуальні завдання	- письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; - оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
Модульна контрольна робота	питання до контрольної роботи
Підсумковий контроль	питання до заліку

VII СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Релігієзнавство», форми і терміни контролю (спеціальність 052 Політологія)

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових, практичних та ситуаційних завдань на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення	10	40	1-15

	лекційного та поза лекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.			
2	Індивідуальне завдання Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	10	15	14
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	15	30	7
5	Колоквіум	5	15	15
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	15
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) (Письмовий залік у разі підвищення рейтингового балу)		55	100	15
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

VIII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1

Основна література

1. Релігієзнавство. Навч. пос. К.: Дух і літера, 2018. 328 с.
2. Лозко Г. Боги і народи. Етносоціальний вимір. Курс релігієзнавства. К.: Мандрівець, 2015. 624 с.
3. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій. Навч. підруч. 2-ге вид., перер. і доп. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 776 с.
4. Чаплинський В. Проблема духовного у світогляді людини. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 115 с.
5. Кралюк П., Шкрібляк М. Історія релігієзнавства в Україні. К.:КНТ, 2017. 160 с.
6. Лубська М. Ісламознавство. Навчально-методичний посібник з конфесійно-практичного релігієзнавства для студентів філософського факультету. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 632 с.
7. Лубський В. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 536 с.
8. Іслам: історія і сучасність. В. Лубський, Є. Харьковщенко, М. Лубська, Т. Горбаченко. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 632 с.
9. Гусев И. История религий мира. Минск: Харвест, 2016. 264 с.
10. Роль релігії у сучасних релігійних процесах Під ред.. Паньків О. Львів: Львівська політехніка, 2020. 268 с.

11. Шимко О. В. Релігієзнавство: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. Краматорськ: ДДМА, 2019. 110 с.

8.2

Допоміжна література

1. Шайо. К. Роль образов и почитание икон в Восточных Православных Церквах. Сирийской, Армянской, Коптской, Эфиопской. К: Дух і літера, 2017. 128 с.
2. Історія ранньої Церкви. Найважливіші аспекти. Гофман Й. К.: УКУ, 2019. 244 с.
3. Вуянко М. Давні українські храми Івано-Франківська XVII-XVIII ст. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2017. 243 с.
4. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Лозовий В., Требін М., Горlach М. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.
5. Гурська Л. Релігієзнавство. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 172 с.
6. Ворагінський Я. Золота легенда. Святі мужі. Одеса: Пальміра. 2016. 319 с.
7. Біблійні жінки в книгах Царів, Пророків, Пісні пісень і Приповістях Соломона. Білик А. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 168 с.
8. Лубський В., Лубська М., Яковенко А. Канонічне право. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 572 с.

8.3

Web-ресурси

1. Бібліотека ім. Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом. Режим доступу: <http://library.iapm.edu.ua/library.htm>
2. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. Режим доступу: <http://www.library.kr.ua>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>